

חנוכה (22)

טמאו כל השמנים. לולא זאת אפשר לומר, כאן נמצא וכאן היה, והשמן בחזקת טהור, אבל אחרי שפרצו חומות מגדלי ועברו לרשות העכו"ם ונתחללו כל הכלים מקדושתם, לכן וטמאו כל השמנים, והיה הכרח שמנותר קנקנים נעשה נס לשושנים. **ספר "ברכת חיים מועדים ב"**

הודאה על המלחמה: "ועל המלחמות"
בנוסח "על הניסים" מודים אנו על המלחמות (נוסח אשכנז). לכאורה פלא איזו הודאה היא על מלחמות, וכי שמחים אנו במלחמות! והלא טוב היה להן שלא נבראו משנבראו, והבטחה מפורשת היא בפרשת בחוקתי: **"וחרב לא תעבור בארצכם"** ופירש רש"י אפילו חרב של שלום? ביאור נפלא אמר הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, הרב מפוניבז', באחד מימי חנוכה תשכ"ו, בדרשה שנשא לרגל חנוכת הבית של בית המדרש במושב יסודות. והעלה שם את השאלה הנ"ל מה זה שאנו מודים על המלחמות, וכי אוהבי מדון אנחנו? וכי על חרבנו אנו חיים, עד ששמחים אנו, על שזימן לנו הקב"ה מלחמות, מתאים יותר שנודה על הנצחונות שבהם מיגרנו את האויב, ולא על עצם המלחמות? אלא השיב הרב מפוניבז', עדיין מוקדם מדי להודות על הנצחון, שהרי המלחמה נגד היוונים היתה בעיקרה מלחמת הקדושה נגד הטומאה, ובמלחמה זו הנצחון הסופי לא יהיה אלא כאשר יבוא משיח צדקנו, ועד אז יוסיפו הטוב והרע להתגושש ולהלחם ביניהם, כך שאין מקום עדיין לטפוח על שכם עצמנו ולהתבשם מריחו של הנצחון, בעוד שהקרב עדיין בעיצומו רק על דבר אחד יש בידינו יכולת גם כיום: **על עצם הדבר שאנו נלחמים**, על כך שגם במצבים הקשים ביותר, כאשר הטומאה מאיימת להשתלט ולכבוש הכל, יהודים אינם נכנעים ואינם אומרים נואש, אלא נלחמים בכל כוחם על יהדותם!

ספר "אוצרות התורה, חנוכה"

מצות חנוכה. למצוא את החושך

תנו רבנן: מצות חנוכה, נר איש וביתו" (שבת כא:). את המושג נר מצינו לענין חיפוש, הגמרא (פסחים ז:). לומדת שהחיפוש אחר החמץ צריך להעשות על ידי נר, מהכתוב (משלי כ, כז) **"נר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן"**. כמו כן בחנוכה שמאירים בנר יש בכך רמז גדול לשעלינו לחפש ולמצוא משהו. כמובן שעלינו לידע את מה לחפש, ואת מה עלינו למצוא בחנוכה. והתשובה לפי דעתי, ככל שתשמע פלאית, היא שאנו מחפשים את החושך! רוצים להכיר את החושך! ואבאר דברי. אדם שנולד עיוור אינו יודע שהוא שרוי בחושך,

הסבר תירוצי הבית יוסף

ידועה ומפורסמת שאלת הבית יוסף, מדוע עושים חנוכה והדלקת נרות שמונה ימים, הרי הנס היה שבעה ולא שמונה, כי ליום אחד הספיק השמן גם ללא נס.

הבית יוסף עצמו עונה על כך מספר תשובות: **תשובה אחת**: מלכתחילה חילקו את השמן שבפך לשמונה חלקים, וכך נמצא שבכל יום בפני עצמו היה נס, ששמינית הספיקה כמו כמות שלמה של יום. רבים שואלים על תירוץ זה: כיצד ייתכן שנהגו כך, הרי ההלכה היא שכאשר ממלאים שמן בנרות המנורה, יש חיוב לשים כמות שמספיקה עד הבוקר (כמבואר בפסחים דף נט, מערב ועד בקר, תן לה מִדָּתָה שתהא דולקת מערב עד בוקר). ואם כן, איך שמו בכל יום כמות מועטה שאינה מספיקה? נאמרו על כך כמה תשובות, ואחת התשובות היא של הרב חרלפ ב"מי מרום" על בראשית, שבדרך כלל אכן צריך לשים כמות מלאה כי אין סומכים על נס, אך כאן הרגישו את מהלך הניסים שנתחדש בבריאה לאותו זמן, ועל כן מלכתחילה סמכו על הנס; שכל מה שאין סומכין על הנס הוא בזמן שהטבע שולט ואין לסמוך על שינוי סדרי בראשית, אבל כשהזמן עצמו הוא ניסוי, כשם שסומכים על הטבע, כך סומכים על הנס.

תשובה שניה: הנס היה על ידי כך שבכל פעם ששפכו שמן מהפך הקטן אל הנרות, מצאו שהפך נותר מלא ולא נחסר דבר, וכך אפשר להשתמש בו ליום הבא, וכך היה כבר בפעם הראשונה. כלומר, בכל יום, לרבות היום הראשון, שפכו את השמן מהפך לנרות המנורה וראו שלא התרוקן הפך. ושוב נמצא שהיה נס כבר ביום הראשון.

תשובה שלישית: בלילה הראשון נתנו את כל השמן בנרות, ובבוקר מצאו שהנרות עדיין מלאים שמן ולא התרוקנו וכך יכולים להספיק גם ליום הבא. ונמצא שוב שכבר בפעם הראשונה היה נס, כי השמן שבנרות לא התרוקן.

יוונים נקבצו עלי אזי בימי חשמנים ופרצו חומות מגדלי וטמאו כל השמנים ומנותר קנקנים נעשה נס לשושנים

(בפיט מעוז צור ישועתי)

יש לדקדק, מה ההדגשה של ופרצו חומות מגדלי, מה זה שייך לנס השמן? ונ"ל, הנה החתם סופר מקשה למה לא העמידו את השמן בחזקת טהור, משום כאן נמצא וכאן היה? ומתיר לפי הגמרא (ע"ז נב): משבאו בה פריצים נתחללו כל כלי השרת מקדושתן. ועיין הרמב"ן שעכו"ם קונה ע"י שביה, ואז הרי זה שלו וברשותו ממש לכן יש צורך לומר, **"ופרצו חומות מגדלי"** כי משום זה

הוא לא יודע שנמנעים ממנו אורות צבעים ונוף, והוא לא מתגעגע אליהם. אולם כשפתאום זוכה בחושך, רק כאשר ידליק נר יוכח הוא שקודם לכן היה שרוי בחושך. וכמו כן אנו הסוברים שהננו באור, שומה עלינו להדליק נר, כדי להבחין בחשיכה בה שהינו.

רב פינקוס זצ"ל בספרו "חנוכה"

המנורה והשמן

"נס גדול היה פה". נס נעשה לאבותינו כדי שיוכלו להדליק את המנורה כהלכתה, בשמן זית זך וטהור. אמנם יכלו אבותינו להדליק שמן טמא, שהרי טומאה הותרה בציבור. אבל באהבת ה' אותם, רצה לזכות אותם בקיום המצוה בשלמות ובהידור. אך ראה זה פלא. בשמן נעשה נס גדול. אך מה עם המנורה עצמה? והרי אמרו חז"ל בגמרא (עבודה זרה, מג.): שפודין של ברזל היו ומחופין בבעץ (בדיל)...ומדוע נעשה להם נס דווקא בשמן ולא בגופה של המנורה? האם קצרה יד ה'? ניתן לומר כי לקח גדול ניתן לנו בזה. השמן הרי הוא סמל החכמה והרוח, התרבות והתוכן. המנורה הרי היא הכלי החומרי, המסגרת המכילה בתוכה את התכנים והשאיפות הנעלות. הנס נעשה דווקא בצד הרוחני. כאשר מדובר על שאיפות ועל חזון, על ערכים ועל תכנים כאן אין פשרות. כאן אין להתחשב במגבלות של המציאות הקיימת. ואם המציאות דלה מליצור את השאיפות הגדולות בכל תפארתן, יבוא הדבר בדרך של נס. אבל כאשר מדובר על הכלים ועל המסגרות, כאן אין "קפיצת הדרך". גאולת ישראל נדרשת לתקן ולרומם את כל המסגרות והכלים החומריים, גם אם הם גסים ודלים, ולא תרצה לשבור אותם כדי לדלג במהירות אל הגשמת השאיפות הגדולות. קימעא קימעא תבוא הגאולה: בתחילה, שפודין של ברזל. אח"כ העשירו עשאו של כסף. חזרו והעשירו עשאו של זהב (עבודה זרה, שם)

המלקט

להדליק נר חנוכה

בחנוכה אנו מדליקים נר אחד בלילה הראשון, וכבר אז מברכים **"להדליק נר חנוכה"**. למה לברך ברכה כל כך גדולה על אור כל כך קטן? התשובה היא שאור חנוכה לא נמדד בגודלו הפיזי אלא במה שהוא מייצג: היכולת של יהודי, גם כשהוא נמצא בחושך רוחני, נפשי, או היסטורי להדליק נקודה של אור. המכבים לא המתינו עד שיהיו להם כוחות גדולים, צבא מאורגן או סיכוי טבעי לנצח. הם התחילו מ"פך קטן", מ"נר ראשון" – ומאותו ניצוץ צמח נס גדול. כך גם בעבודת האדם: לעיתים נדמה שצריך שינוי עצום, מהפכה מלאה, כדי להאיר את החיים. אבל חנוכה מלמד אותנו שהקב"ה מחשיב כל התחלה קטנה, כל מצווה קטנה, כל התקדמות דקה כאור שמסוגל לדחות חושך גדול. מצוות נרות חנוכה הן "פרסומי ניסא", לפרסם את הנס החוצה. האור שאנו מדליקים בבית אמור לצאת החוצה לרחוב, להאיר לא רק אותנו אלא את סביבתנו **המלקט**

הלכה: אכילה קודם הדלקת נרות חנוכה

אסור לאכול אכילת קבע קודם הדלקת נרות (שמא ימשך בסעודתו וישכח להדליק נרות, אך אכילת ארעי מותרת: דברים הנחשבים לסעודת קבע: פת יותר מכביצה מזונות יותר מכביצה דברים הנחשבים לסעודת עראי: פת פחות מכביצה, מזונות פחות מכביצה, פירות וירקות כמה שרוצה וכן שתייה. יש להחמיר שלא לאכול סעודת קבע כחצי שעה קודם הדלקת נרות. מה שאסור לאכול סעודת קבע קודם ההדלקה הוא למדליק עצמו, ולכן אישה שבעלה מדליק נרות, יכולה לאכול גם סעודת קבע קודם הדלקה אם יש צורך בדבר, ואם נהגה להחמיר ולא לאכול אפילו סעודת קבע תמשיך במנהגה.

פתגם: תפילה היא השפה שהנשמה מדברת בה.

פתגם חסידי

חקירה: הידור מצוה

בחפצא של המצוה, או בעשיית המצוה (מנחת אשר שמות כה-ב, ברכת אברהם סוכה יא: מצוה ה).

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: סתירה ובנין

בעודו נער ישב רבי איזיל חריף בבית המדרש בתוך חבורה של לומדים ותיקים מובהקים והיה מפלפל עמם בתורה, כשהוא בונה בנין שלם של דברי תורה חריפים להפליא. היה שם זקן אחד, שאהב לקנטר את הנער בדברים, נענה ואמר לו: אכן, בנין נאה בנית לפנינו, אבל בודאי ידוע לך כי בנין נערים סתירה, וסתירת זקנים, בנין. נשא אליו הנער עינים חייכניות והשיב: אמנם כן, בנין נערים סתירה, כי כל מה שהם בונים נהרס בידי הזקנים, ואילו סתירת זקנים בנין, כי כל מה שהם הורסים חוזר ונבנה בידי הנערים.

ספר "חד וחלק" חלק ב'

שבת שלום, חנוכה שמח

יוצא לאור לרפואה שלימה: יוסף דוד בן ליאל, ברוך יואל שמעון ישראל בן פנינה, ראובן ישי בן מרצדס, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, פטריק יהודה בן גלדים קאמונה, אברהם רפאל בן רבקה, מאיר חיים בן גבי זווירה, ראובן בן איזא, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, מרים בת עזיזא, דוד בן מרים יעל בת כמנונה, ישראל יצחק בן ציפורה, עמנואל בן סוזן אוזיה. **שלום בית:** גיולה חיה בת סופי לבנה ואילן יהודה יצחק בן סנדרה סולאנג'. **זיווג הגון:** שרה זסון אנדרה בת דומיניק רינה, יוני מאיר משה בן אסתר, אילן אלי אהרן בן אסתר, קלואי אורה בת סופי לבנה, לולה לאה בת סופי לבנה, לאה בת רבקה, אלודי רחל מלכה בת חשמה, יוסף גבריאל בן רבקה, מרים בת רבקה. **הצלחה רבה בכל:** נאור דוד בן יעל דינה, ליטל בת יעל דינה, לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזיל לאוני. **לעילוי נשמת:** ראובן בן חנינה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, גיא יונה בן לאה, יוסף בן מייכה. מורים משה בן מרי מרים. אליהו בן מרים, ניסים חי הוברט בן ג'ולי, דוד בן מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה. אפרת רחל בת אסטרדיה כוכבה, מלכה אנרייט מרוזקה, אנדרה סעיד בן פורטונה מסעודה, קרול מזל אדסה בת גבי זרוגונה, יהודה יוסף בן רחל, דניאלה בת רחמה.

